

УДК 811.161.2'282

DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.72>

УВИРАЗНЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ ГОВІРКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ

Тетяна ГРОМКО (Кропивницький, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4661-4302>

e-mail: phd.hromkot.v@gmail.com

ГРОМКО Тетяна. УВИРАЗНЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ ГОВІРКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ. У статті викладені позиції для увиразнення визначення говірки в сучасній українській діалектології, зокрема: установлення її походження (з урахуванням історичних свідчень), урахування матеріальної та духовної культури; виявлення ядерних та периферійних мовних рис, визначення діахроній та синхроній аспектів її функціонування, установлення традиційних диференційних та релевантних рис говірки як мовного портрета населеного пункту, вивчення говіркового складу міста як конгломерату навколишніх говірок тощо. Це не лише перспективна ділянка наукової роботи у плані мовознавчого термінологічного апарату, а й уніфікації опису та стратиграфії дослідження говірок в Україні, узагальнення сучасного наукового пізнання, створення наукової картини світу.

Ключові слова: говірка, діалектна одиниця, дескрипція говірки, словник говірки, діалектне мовлення, діалектологічне дослідження.

HROMKO Tatiana. EMPHASIZING OF SPEECH DEFINITION IN MODERN UKRAINIAN DIALECTOLOGY. Expressing the definition of speech in the paradigm of modern Ukrainian dialectological studies is not only a promising area of scientific work in terms of linguistic terminology apparatus, but also the unification of the description and stratigraphy of the study of dialects in Ukraine, generalization of modern scientific knowledge, creation of scientific picture of the world, etc. The general scientific definition of speech as "a functioning linguistic system that may differ from other words by the features of phonetic, grammatical, word-forming and lexical features" has changed somewhat in modern conditions. To express the definition of speech in this plan, according to the author, the following positions should be added: establishment of its origin (taking historical evidence into account); material and spiritual culture taking into account; detection of nuclear and peripheral features of speech; definition of diachronic and synchronous aspects of speech functioning; establishment of traditional differential and relevant features of speech as a linguistic portrait of a settlement; study of the composition of the city as a conglomerate of surrounding dialects, etc. Modern theoretical substantiation of speech implies unification of the differential system of dialect units "idiom – dialect – subdialect". Today, the three-stage system of dialect units in the direction of multilevel is required to be refined. Retrospective and modern studies of speech as a linguistic system show that the process of forming a dialectological base in terms of expressing its definition by virtue of the philosophical laws of stability and variability is not absolutely complete, since in this compulsory component of dialectological research is taken into account as constant information and so constant information that there is in a state of dynamic development and need constant updating with new data, which is seen in the perspective of the methodology of Ukrainian dialectology.

Key words: subdialect, dialect unit, speech descriptor, dialect dictionary, dialect speech, dialectological study.

Постановка проблеми. Актуальні в наш час глобалізаційні процеси в сукупальному розвитку потребують усебічно обґрунтованих і чітко сформульованих позицій, методологічних принципів парадигми наукового пізнання. Глобалізація як процес інтеграційний передбачає включення об'єкта до певної спільноти на основі схожих характеристик. Засади загального й часткового в мовній системі визначаються диференційними ознаками. Щодо існування говіркового мовлення, то «досягненням такого об'єднання є не розчинення цього об'єкта у такій спільноті, а його співіснування серед рівних у всій пишноті його відмінності» (Сірук, 2014: 276). Відтак визначення місця говірки як діалектної одиниці в парадигмі сучасних українських діалектологічних студій і є поставленою нами проблемою для вирішення.

Як об'єкт лінгвістичних студій в наш час українськими діалектологами говірка (субдіалект) розглядається в комплексі питань, пов'язаних, по-перше, з визначенням теоретичних положень, на яких базується рішення дослідницьких завдань, по-друге, з місцем

говірки в системі діалектного членування українського мовного ландшафту, історією формування і станом її вивченості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дескрипції основних діалектних рис говірки, засновані на диференційному принципі аналізу, визначення місця досліджуваної говірки в типологічній класифікації сучасних українських говірок, лексикографічні студії говірки одного населеного пункту – усі ці підходи актуальні в українському мовознавстві. Такі типи лінгвістичного вивчення говірки як мови одного населеного пункту вже приваблювали увагу й частково був проаналізованими у вітчизняній науці (Я. Рудницький, М. Астаф'єва, Д. Бандрівський; Бевзенко, М. Голянич, О. Горбач, Л. Дика, Ю. Бідношия, М. Лесюк, М. Негрич, Л. Рябець, Г. Гримашевич та ін.), у славистиці (В. В. Колесов, Т. Бояджиев, О. В. Ветухов, Й. А. Оссовецький). Історію описів говірок в українській мові з другої половини XIX ст. до кінця XX ст. подає К. Д. Глуховцева у статті «Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень» (Глуховцева, 2004). За спостереженнями вчених, у діалектології як галузі мовознавства «*упродовж останніх десятиріч* (виділення наше – Т.Г.) найбільших змін зазнав термін говірка» (Гримашевич, 2013: 48). Однак досі усебічного визначення говірки ще не одержано, адже, на наш погляд, лише фіксації лексики та окремих граматичних рис не сприяють цілковитому відображенню суті говірки як явища й уже перестають бути актуальними.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інтерпретація поняття «говірка» і методологія її вивчення – проблеми взаємопов'язані. Хоча традиція вивчати окремі говірки в Україні є досить давньою (напр.: Горбач, 1993; 7)), на початку XXI ст. спостерігається її відновлення, продовження, активний розвиток. Взірцева дескрипція говірки у лексикографічній формі «Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району» І. В. Сабадоша (Сабадош, 2008) є фрагментом синхронного монографічного опису говірки як системи.

Формулювання цілей статті. За висловленням І. Огієнка, «Усі інтелігенти вільних професій мусять дбати про добрий розвиток своєї фахової термінології» (Огієнко, 1936: 134). Розвиток наукової термінології кожної галузі знань, зокрема й діалектології вбачається в новому її осмисленні з теоретичним обґрунтуванням. Оскільки діалектологія (а за запропонованим П. Лизанцем терміном – «говіркознавство» (Лизанець, 2003: 248)) – це наука зафіксованого факту, а діалектні факти через різні чинники можуть змінюватися, то й діалектний термін повинен реагувати на ці зміни й відображати їх, відповідаючи за всіма показниками нормам української мови (Гримашевич, 2013: 50).

Увиразнення дефініції говірки в парадигмі сучасних українських діалектологічних студій, на наше переконання, є не лише перспективною ділянкою наукової роботи у плані мовознавчого термінологічного апарату, а й уніфікації опису (Глуховцева, 2005) та стратиграфії дослідження говірок в Україні (Осташ, 2013: 79), узагальнення сучасного наукового пізнання, створення наукової картини світу тощо.

В українській діалектології традиційно зазначають, що говірка – найменша одиниця територіальної диференціації діалектної мови; є реальною комунікативною системою, засобом спілкування мешканців одного, рідше кількох населених пунктів (УМ Енциклопедія, 2004: 102). Говірка – це функціонуюча мовна система, яка може відрізнитися від інших говірок особливостями фонетичних, граматичних, словотвірних та лексичних рис. Частини одного населеного пункту, у якому живуть вихідці з різних територій, можуть бути представлені різними говірками.

Таке поняття говірки в сучасних умовах дещо змінилося. Це зумовлено різними чинниками, одним із яких є міграційні процеси, пов'язані з переселенням людності:

1. іміграція – із забруднених територій, уражених наслідками аварії на ЧАЕС, переїзд з іншої місцевості України за направленням на роботу, масові переселення як історичний фактор ідеологічних переконань;

2. еміграція – тривале перебування або й тимчасове проживання на заробітках у місті чи за кордоном, переїзд в інший населений пункт у зв'язку із закриттям шкіл і лікарень;

3. відчуження – компактне проживання старожилів на кінці населеного пункту, «на хуторі» тощо.

При першому типові міграційних процесів переселенці, потрапляючи в нове мовне оточення, певний період ще послуговуються своєю рідною говіркою, що призводить до функціонування в одному населеному пункті кількох говірок, але з часом діалектні особливості привнесеної говірки згасають, поступаючись аборигенному мовленню, хоча все ж на деяких мовних рівнях подекуди зберігають свої особливості (переважно на фонетичному та лексичному).

Щодо інших типів – тут йдеться про актуальність поняття «редуктивна говірка». Це своєрідний тип діалектної системи, яка зазнала (зазнає) структурних змін унаслідок а) звуження сфери функціонування через її заступлення в комунікативних ситуаціях, у яких раніше використовувалась, іншими говірками, літературною мовою, чужими мовами чи їхніми говіркам; б) відсутнього руйнування цілісного мікросоціуму носіїв говірки, найчастіше через дозаселення чи переселення (Гримашевич, 2013: 49). Про формування редуктивної говірки можна говорити, коли вона функціонує у відриві від основного ареалу поширення відповідного діалекту або в оточенні інших мов (діалектів) за відсутності тісної взаємодії з іншими гомогенними говірками Прикладом можуть бути говірки сіл Бутківське, Несваткове Олександрівського та Голубієвичі Компаніївського районів Кіровоградської області (її носії після аварії на ЧАЕС були свого часу переселені), болгарські говірки на теренах Вільшанського району Кіровоградської області або після відселення молдаван і гагаузів та дозаселення населених пунктів південної частини Кіровоградщини носіями інших мов.

Одним із ключових питань у дефініції говірки є визначення її диференційних ознак, що наближає українську діалектологію до її аналізу як системи. В історії української діалектології синхронні описи деяких діалектних систем ґрунтувалися на визначенні індивідуальних рис фонетичного, морфологічного, синтаксичного, лексичного рівнів, які розглядали на діалектному тлі української мови чи кількох слов'янських мов, переважно білоруської, російської, польської (Глуховцева, 2004: 262).

Описи говірок визначаються завданнями, які дослідники ставлять перед собою. До сьогодні це, за спостереженнями К.Д.Глуховцевої, 1) праці з діалектології, автори яких описували диференційні риси одного населеного пункту (н.п.), щоб краще вивчити місцеве мовлення говірок регіону, бо вважали обрані для аналізу говірки типовими для досліджуваного мовного простору; 2) описи особливостей говірки, що й виділяє їх із-поміж інших (Глуховцева, 2004: 262–263).

Опис українських говірок за характером подання матеріалу переважно диференційний щодо структури літературної мови (Сабадош, 2008: 5). Звертає на себе увагу добір явищ, спрямований на використання свідчень народного мовлення для глотогенетичних досліджень, усе ж дали змогу охопити системним описом фонологічний рівень деяких говірок (УМ Енциклопедія, 2004: 239). На морфологічному рівні опис зводиться до встановлення локальних типів парадигм відмінювання, на лексичному – до укладання словників, до виділення локалізмів (Хібеба, 2019).

Відтак на сьогодні можна сформулювати напрямки зміни визначення говірки на основі описів, зроблених українськими науковцями.

Важливим фактором у визначенні говірки є історія її постання. Саме екстралінгвістичні дані суміжних з діалектологією наук – географії, історії, етнографії, соціології – можуть прояснити ряд важливих питань, що стосуються умов формування і сучасного побутування говірки.

Увиразно визначення говірки також прив'язки до знакової для даної місцевості видів діяльності, наприклад, вівчарство, лісосплав у гірських районах, рибальство в гирлі Дністра, городництво і тваринництво в зоні Степу України тощо.

У процесі складання субетносу відбувається одночасно і формування його культури. В основі говірки як елемента традиційно-побутової культури села лежать метропольні традиції, тобто локальні варіанти української та інших культур, звідки відбувалося дозаселення. У нових природних і етносоціальних умовах ці традиції трансформувалися, набули нових елементів. Підсумком таких змін може стати навіть оригінальний локальний варіант традиційно-побутової культури субетносу.

До типологічних особливостей говірки належить її місце в системі діалектного членування української мови. Так, лінгвогеографічні параметри дозволяють на основі виявлення ядерних та периферійних рис говірок, які були покладені в основу новостворених і які були властиві їм на якомусь етапі функціонування, віднести їх, наприклад, до ядерних чи латеральних. Таким чином, територіальна локалізованість – це лише одна з релевантних характеристик сучасних говірок.

Говірка включає системні риси одного населеного пункту. Мовна система – ієрархічна побудова, у якій кожен рівень (фонетичний, лексичний, морфемно- словотвірний та граматичний) має свою самодостатню значущість. Слово як основна мовна одиниця реалізує фонетичні закономірності мови, виступає „будівельним” матеріалом для граматичного рівня, формує особливості текстової організації мови.

Так, для фонології говірки важливе ще визначене К. Михальчуком відображення «точного, тонкого й всебічного спостереження над антропофонічним (фізіологічно-акустичним) характером звукового складу й побудови виучуваного мовлення» (Михальчук, 1901: 1), а також намагання в описі говірок «за допомогою аналізу діалектних даних дослідити походження української мови та головні стадії її фонологічного розвитку» (Шевельов, 2002: 67).

Порівняльно-історичний аналіз різночасових свідчень фонетичних явищ говірок сс. Улянівка і Максимівка Пирятинського р-ну Полтавської обл. здійснив І. Варченко з погляду еволюції, стативи та визначення чинників змін у говірках і, порівнявши за їхньою етимологічною і лексико-морфологічною широтою та послідовністю (Глуховцева, 2004), констатував: факти зміни в говірці виразно поступаються фактам сталості (Варченко, 1964: 24-250).

Динаміка фонетичних процесів, що розглядалася К.Д.Глуховцевою на матеріалі української східнословобожанської говірки с. Олексіївки (Глуховцева, 2005: 154-269), показує необхідність складової опису говірки у світлі різночасових свідчень.

Досвід зіставного аналізу морфологічних особливостей мови вийтівських книг XVI-XVII ст. с. Одрехова зі сучасними лемківськими говірками свідчить (Керницький, 1962), що такий сегмент вивчення говірки може доповнити і уточнити хронологію появи говірки, визначити сутність багатьох явищ.

У численних працях О.Горбача з описами говірок (наприклад (Горбач, 1993)) міститься докладний матеріал, укладений в тематичні ряди – діалектні лексеми на їхнє позначення предметів побуту, житла, одягу, рослинного світу, що, на наш погляд, спонукало б науковців до створення комплексного ідеографічного словника говірки. Дослідник удався до характеристики онімів, визначаючи варіативність мікротопонімів, детально проаналізував прізвища та визначив їхнє походження. Така «підказка» О.Горбача орієнтує дослідників на ономастичний сегмент як обов'язковий у визначенні складу говіркової лексики.

Говірка – це системна одиниця. Відтак, відзначаючи її «системність як суму протиставлень та співвідношень, які яскраво виявляються лише в мовленні носіїв однієї говірки, діалектологи часто за об'єкт дослідження беруть говірки, мовні явища яких розглядають на тлі інших говірок регіону» (Глуховцева, 2004: 267).

Для увиразнення визначення говірки у цьому плані, на наш погляд, слід додати наступні позиції:

- установлення її походження (з урахуванням історичних свідчень);
- урахування матеріальної та духовної культури;

- виявлення ядерних та периферійних рис говірки;
- визначення діахроний та синхронний аспектів функціонування говірки;
- встановлення традиційних диференційних та релевантних рис говірки як мовного портрета населеного пункту;
- вивчення говіркового складу міста як конгломерату навколишніх говірок тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Сучасне теоретичне обґрунтування говірки передбачає уніфікацію диференційної системи діалектних одиниць «наріччя – діалект – говірка». На сьогодні удокладнення потребує триступенева система діалектних одиниць в напрямку багаторівневості, яка визначається сучасною специфікою мовної ситуації, диференціацією та співіснуванням типів мовлення, впливом на мовлення не лише давніх, а й сучасних видів міграцій, визначенням місця ідіолектів у її складі, віковим цензом респондентів тощо.

Ретроспективні та сучасні дослідження говірки як мовної системи показують, що процес формування діалектологічної бази у плані увиразнення її дефініції в силу дії філософських законів стійкості і мінливості не є остаточно завершеним, оскільки в цій обов'язковою складовою діалектологічне дослідження враховуються як постійні відомості, так і змінні, що знаходяться в стані динамічного розвитку і потребують постійного поповнення новими даними, що вбачається у перспективі методології української діалектології.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Варченко І. О. Фонетичні зміни в одній західнополтавській говірці // Українська діалектологія і ономастика. – Київ, 1964. – С. 14–28.
2. Глуховцева К. Д. Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень // Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми / відп. ред. П. Грищенко, Н. Хобзей. – Львів, 2004. – С. 262–274.
3. Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнослов'янських говірок. Монографія. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 592 с.
4. Горбач О. Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. Пов. Здовбунів // О. Горбач. Зібрані статті. V. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – С. 403–426.
5. Гримашевич Г. І. Сучасна діалектологічна термінологія. Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Проблеми комплексного підходу до вивчення термінологічної лексики у спеціалізованому вищому навчальному закладі (термінологічне словотворення)». pp. 46–50. – URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/15100> (дата звернення: 19.12.2019)
6. Керницький І. М. Морфологічні особливості війтівських книг XVI-XVII ст. с. Одрехови колишнього Сяноцького повіту на Лемківщині // Дослідження і матеріали з української мови. – Т. V. – Київ, 1962. – С. 90–95.
7. Курило О. Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробричів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині. – Київ, 1924. – 111 с.
8. Лизанець П. Діалектологія як наука сучасного модерного мовознавства // Діалектологічні студії. 3. Збірник пам'яті Ярослави Закревської. – Львів, 2003. – С. 247–256.
9. Мельничук О. С. Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області) // Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР. – Вип. 2. – Київ, 1932. – С. 67–98.
10. Михальчук К., Богородицький В. А. Говор села Сушки Золотоношського уезда Полтавской губернии (Казань, 1901). – Київ, 1901. – 9 с.
11. Огієнко Іван. Наука про рідномовні обов'язки. – Жовква: друкарня оо. Василян, 1936. – 246 с.
12. Остап Л., Остап Р. Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ). – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2013_1_20 (дата звернення: 19.12.2019)
13. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. – Ужгород, 2008. – 480 с.
14. Сірук О. Фонетичні особливості говірки села Угів: до проблеми визначення міждіалектних меж. – Українське мовознавство: міжвідомчий науковий збірник. – Вип 44/1. – Київ, 2014. – С. 276–282.
15. Українська мова: Енциклопедія / Редкол. Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ, 2004. – 824 с.: іл.
16. Хібеба Н. Матеріали до словника говірки села Росохи Старосамбірського району Львівської області // Лінгвістика. № 2(41) (2019). – URL: <http://ling.luguniv.edu.ua/index.php/ling/article/view/56/59>. DOI: <https://doi.org/10.12958/2227-2631-2019-2-41-83-103> (дата звернення: 19.12.2019)
17. Шевельов Ю. Портрети українських мовознавців. – Київ, 2002. – 131 с.

REFERENCES

1. Varchenko, I. O. (1964). Fonetychni zminy v odnii zakhidnopoltavs'kyi hovirtsi // Ukrayins'ka dialektolohiya i onomastyka. [Phonetic changes in one West Poltava dialect // Ukrainian dialectology and onomastics]. Kyiv, pp. 14-28.
2. Hlukhovtseva, K.D. (2004). Hovirka yak obyekt dialektolohichnykh doslidzhen // Dialektolohichni studiyi. 4: Shkoly, postati, problemy. [Dialectic as an object of dialectological research // Dialectical Studies. 4: Schools, figures, problems]. Lviv, pp. 262-274.
3. Hlukhovtseva, K.D. (2005). Dynamika ukrayins'kykh skhidnoslobozhans'kykh hovirok. Monohrafiya. [Dynamics of Ukrainian East Slavic dialects. Monography]. Luhansk: Alma-mater, 2005. – 592 p.
4. Horbach, O. (1993). Pivdenovolyns'ka hovirka y dialektnyy slovnyk s. Stupno kol. Pov. Zdovbuniv // O. Horbach. Zibrani statii. V. Diyalektolohiya. [South Volyn dialect and dialect dictionary of Stupno village of Zdovbuniv district// O. Gorbach. Collected articles. V. Dialectology]. Myunkhen, pp. 403–426.
5. Hrymashevych, H. I. Suchasna dialektolohichna terminolohiya. Materialy Mizhvuziv's'koyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi «Problemy kompleksnoho pidkhodu do vyvchennya terminolohichnoyi leksyky u spetsializovanomu vyshchomu navchal'nomu zakladi (terminolohichne slovotvorennya)». [Modern dialectological terminology. Proceedings of the Inter-University Scientific-Practical Conference "Problems of a Comprehensive Approach to the Study of Terminological Vocabulary in a Specialized Higher Educational Institution]. pp. 46-50. – URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/15100>
6. Kernys't'kyy, I.M. (1962). Morfolohichni osoblyvosti vyitivskykh knyh XVI-XVII st. s. Odrekhovoy kolysn'oho Syanots'koho povitu na Lemkivshchyni // Doslidzhennya i materialy z ukrayins'koyi movy. [Morphological peculiarities of the books of the XVI-XVII centuries with. Disposals of the former Sianotskiy county in Lemkivshchyna // Studies and materials on the Ukrainian language]. Kyiv, pp. 90-95.
7. Kurylo, O. (1924). Fonetychni ta deyaki morfolohichni osoblyvosti sela Khorobrychiv davnishe Horodens'koho povitu, teper Snovs'koyi okruhy na Chernihivshchyni. [Phonetic and some morphological features of the village of Khorobrychiv earlier than Gorodensky county, now Snovsky district in Chernihiv region]. Kyiv, 111 p.
8. Lyzanets, P. (2003). Dialektolohiya yak nauka suchasnoho modernoho movoznavstva // Dialektolohichni studiyi. 3. Zbirnyk pamyati Yaroslavy Zakrevskoyi. [Dialectology as a science of modern modern linguistics // Dialectological studios. 3. Collection of memory of Yaroslava Zakrevskaya]. Lviv, pp. 247-256.
9. Melnychuk, O.S. (1932). Slovnyk spetsyficchnoyi leksyky hovirky sela Pysarivky (Kodymskoho rayonu Odeskoyi oblasti) // Leksykohrafichnyy byuletyn Instytutu movoznavstva AN URSR. – Vyp. 2. [Vocabulary of a specific lexicon of speech in the village of Pysarivka (Kodimsky district, Odessa region) // Lexicographic Bulletin of the Institute of Linguistics, Academy of Sciences of the Ukrainian SSR]. Kyiv, 1932. – pp. 67-98.
10. Mikhals'chuk, K., Bogoroditskiy, V.A. (1901). Govor sela Sushki Zolotonoshkogo uyezda Poltavskoy gubernii (Kazan', 1901). [The talk of the village of Sushki in the Zolotonosha district of the Poltava province (Kazan, 1901)]. Kyiv, 9 p.
11. Ohiyenko, I. (1936) Nauka pro ridnomovni obovyazky. [The science of mother tongue duties]. Zhovkva: drukarnya oo. Vasyliyan, 246 p.
12. Ostash, L., Ostash, R. Leksyka sela Stryhantsi yak obyekt leksykohrafichnoho opratsyuvannya. D. 1 (DAVATY – DVIYNYI). [Lexicon of the village of Strygancy as object of lexicographic elaboration. D. 1 (GIVE – DOUBLE)]. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2013_1_20 (data zvernennya: 19.12.2019)
13. Sabadosh, I. V. (2008). Slovnyk zakarpatskoyi hovirky sela Sokyrnytsya Khustskoho rayonu. [Vocabulary of the Transcarpathian dialect of the village Sokyrnytsia of Khust district]. Uzhhorod, 480 p.
14. Siruk, O. (2014). Fonetychni osoblyvosti hovirky sela Uhiv: do problemy vyznachennya mizhdialektnykh mezh. // Ukrayins'ke movoznavstvo : mizhvidomchyy naukovyy zbirnyk. [Phonetic peculiarities of the dialect of the village of Ugov: to the problem of determination of inter-dialect boundaries. // Ukrainian Linguistics: An Interagency Scientific Collection]. Kiev, pp. 276–282.
15. Rusanivskyy, V. M., Taranenko, O. O., Zyablyuk M. P. (2004). Ukrayinska mova: Entsyklopediya. [Ukrainian language: Encyclopedia]. Kyiv, 824 p.
16. Khibeba, N. Materialy do slovnyka hovirky sela Rosokhy Starosambirs'koho rayonu L'vivs'koyi oblasti // Linhvistyka. № 2(41) (2019). [Materials to the dialect dictionary of the village of Rosochy, Starosambirsky district, Lviv region // Linguistics. No. 2 (41) (2019).] URL: <http://ling.luguniv.edu.ua/index.php/ling/article/view/56/59>. DOI: [HTTPS://DOI.ORG./https://doi.org/10.12958/2227-2631-2019-2-41-83-103](https://doi.org/10.12958/2227-2631-2019-2-41-83-103) (data zvernennya: 19.12.2019).
17. Shevelyov, Y. (2002). Portrety ukrayinskykh movoznavtsiv. [Portraits of Ukrainian linguists] Kyiv, 131 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Громко – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.
Наукові інтереси: дослідження говірок Центральної України.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tetiana Hromko – candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language at the Volodymyr-Vynnychenko-State-Pedagogical University.
Scientific interests: studying Central Ukraine subdialects.